

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 24. Quibus casibus Inquisitores exco[m]municationem Papae
reseruatam incurrant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

Vicesima secunda quaestio est: Vtrum Inquisitor absq; incurtu pena excommunicationis, possit requirere dominos temporales, eorumq; officiales excommunicatos, quatenus iuxta officium suum praesent sibi auxilium, & fauorem?

Respondemus quod sic, vt patet in ca. Praesidentes de haeret. lib. 6. vbi dicitur sic. Praesidentes regimini alicuius regni, prouincia, siue loci licet excommunicati, vel de facto tantu, & non de iure iurisdictionem habentes, ac eorum officiales ad requisitione ordinariorum, vel delegatorum ipsorum, aut inquisitorum haeretice prauitatis no valentium sine mora dispendio, vel negotij periculo, recursum habere ad superiores (qui legitime in locis ipsis possint iustitiam exequi) possunt, & debet contra haeticos, credentes, fautores, receptatores, & defensores eorum, iustitia, & suum officium exercere. Ne requirentes huiusmodi excommunicatos, propter hoc sententia excommunicationis incurrunt. Non tamen praesidentibus praesentibus, vel officialibus eorundem, propterea in alijs casibus intelligatur concessum aliquid, vel permissum.

COMMENT. LXXI.

Alexandri IIII. est hoc rescriptum, quo proposta quaestio dirimitur, quod dedit Anagninis. Caléd. Iunij, Pontificatus sui anno 6. qui incidit in annum Dom. MCCLIX. incipiebat: Quae sunt ista, id vidimus integrum, & authenticum in Archiuo inquisitionis Bononiensis.

Fauor e fidei respicit, & etiam inquisitoribus privilegium tribuit non vulgare: quoniam participans cum excommunicato maioris excommunicationis vinculo innodatus, minori excommunicationi supponitur. c. nuper. & c. si quidem de sent. excom. c. quonia multos, l. 1. q. 3. quod tamen incommodum hic fauore fidei emittant inquisitores.

Notat hoc privilegium Gondissalvus tract. de haeret. q. 19. num. 8. Joannes Roias sing. 59. incip. Excommunicatus est. & sing. 72. incipien. Gelta per Regem. idem tract. de haeret. par. 2. nu. 441. Nicolaus Arelatanus tract. de haeret. notabili 40. incipien. Quamuis tyrannus. quibus locis dicunt hoc esse speciale fauore fidei, vt notat etiam glossa in ca. 1. de Offic. Vicarij, lib. 6.

Est aliud etiam speciale: quoniam gesta per tyrannum ipso iure sunt nulla. c. fundamenta. §. quod si se eius. de electio. in 6. Clemen. pastoralis. de re iudic. l. decernimus. C. de sacros. Ecclesijs. at fauore fidei si iussu inquisitorum quid in haeticos exerceat tyrannus, aut alius iniustus dominus, validum est. ita praecitati.

Monebo tamen haec tunc locum habere, cum inquisitores no possunt sine mora dispendio superiores consulere: quod patet ex illis verbis: Non valentiu sine mora dispendio, &c. aliter enim in excommunicationem inciderent. glossa in c. praesidentes. verbo, dispendio. de haeret. lib. 6. & notat nominatim Gondissalvus praecitato loco.

QV AESTIO XXIII.

An Inquisitor, & eius socius se mutuo absolueri possint ab excommunicatione.

Vicesima tertia quaestio est: Vtrum inquisitor, ac eius socius, si forsan recognouerit se esse excommunicatis vinculo innodatos, aut et irregularitate ligatos, possint se mutuo absolueri, & in irregularitate etiam dispensare?

Respondemus quod sic, vt patet in litteris Urbani IV. tenoris sequentis.

Vnngregorij fidei valeatis liberius promouere, vobis auctoritate praesentium indulgemus, vt si vos, & fratres vestri ordinis socios vestros excommunicationis sententiam, & irregularitatem incurrere, aliquibus casibus ex humana fragilitate contingat, vel recolis et incurrisset: quia propter iniunctum nobis officium ad Priores vestros de leui super hoc recurrere non potestis, mutuo vos super his absolueri, iuxta formam Ecclesie, & vobiscum auctoritate nostra dispensare possitis in casibus, in quibus dictis Prioribus, vt dicitur, est ab Apostolica sede concessum: Nulli ergo, &c.

COMMENT. LXXII.

Magnum est etiam hoc privilegium, et est duplex. vnum vt ab excommunicatione se possint absolueri: alterum vt super regularitate secum possint dispensare. concessit haec Urbanus anno Domini MCCLXI. idem refert Repertorium Inquisitorum verbo, irregularitas. §. si tamē, & Campegeus apud Zanchium cap. 3. in princ. Joannes Roias tract. de haeret. par. 2. num. 423.

Obseruanda tamē sunt illa rescripti verba: Quia propter iniunctum vobis officium ad Priores vestros de leui super hoc recurrere non potestis: Na a contrario sensu optime videtur sequi, Inquisitores non posse, aut no debere se mutuo absolueri ab his cōsiris, si facile, & sine fidei, & sacri officij detrimento ad suos possint recurrere superiores, a quibus mutuo absoluantur.

Et quauis haec sententia summo iure suuineri possit. altera hic aduersa benignior est, & fortassis verior, cum sit fauorabilis: nec argumentum a contrario sensu semper locum habet, vt latē docent Doctores in rub. ff. de offic. eius, cui mandata est iurisd.

Nun autem hoc privilegium Commiss. et inquisitorum competat, dubitari potest, & verius est coepere fauore fidei, sed de hoc alibi plenius scripsimus.

QV AESTIO XXIV.

Quibus casibus inquisitores excommunicationem Papae reuertam incurrant.

S V M M A R I V M.

In tribus casibus excommunicationem Papae reuertam incurrant.

Inquisitores mutuo se absolunt, & se cum in irregularitate dispensant.

- servatam incurrunt Inquisitores.*
- 2 Si contra iustitiam, & conscientiam ex odio, vel amore omittant procedere, &c.
  - 3 Si modis illicitis pecuniam extorqueant.
  - 4 Si bona Ecclesie ob delictum clericorum scienter fisco applicent.

Vicesima quarta questio est: Vtrum sint aliqui casus speciales excommunicatio nis, a quibus inquisitor non possit absolvi si incurrat, nisi per dominum nostrum Papam?

Relat. supra pag. 171.

- 1 Respondemus, quod sic: & sunt tres, vnus qui ponitur in cap. Multorum, §. verum, de har. in Clem. vbi dicitur sic:
  - 2 Veru, & infra, Quod si odij, gratia, vel amoris, lucri, aut comodi temporalis obtentu, contra iustitiam, & conscientiam suam omiserunt contra quemquam procedere, vbi fuerit procedendum super huiusmodi prauitate: aut obtentu eodem, prauitatem ipsam, vel impedimentum officij sui alicui imponedo, cum super hoc presumpserint quocumque modo vexare (prater alias penas pro qualitate culpe imponendas eidem) Episcopus, aut superior, suspensionis ab officio per trienu: alij vero excommunicationis sententias, eo ipso incurrant. A qua quidem excommunicationis sententia, qui eandem incurrunt, nisi per Romanum Pontificem nequeant (praterquam in mortis articulo, & tunc satisfactione premissa) absolutio nis beneficium obtinere: nullo in hac parte priuilegio suffragante.

Supra pag. 173.

- 3 Alij casus duo ponuntur in c. Nolentes. §. Et tam ipsorum de hare. in Clemen. vbi dicitur sic: Et tam ipsorum, quam Episcoporum, seu capitulorum sede vacante, super hoc deputatis Comissarijs, quibuscunque, districtius iniungentes, ne pretextu officij inquisitionis, quibusvis modis illicitis ab aliquibus pecuniam extorqueant.

- 4 Nec scienter attentent ecclesiarum bona ob clericorum delictum, predicti occasione officij, fisco etiam ecclesie applicare. Quod si fecerint in his, vel eorum altero fecerint, excommunicationis sententia eos subiacere decernimus ipso facto: A qua non possint absolui praterquam in mortis articulo, donec illis, a quibus extorserunt plenè satisfecerint de pecunia sic extorta. Nullis priuilegijs, pactis, aut remissionibus super hoc valituris.

COMMENT. LXXIII.

Quibus casibus non possint inquisitores se mutuo absoluere,

Hec questio superiorem limitat, & eius summa est: Tres esse casus, in quibus inquisitores mutuo se non absoluunt.

Primus est: cum omiserunt procedere contra quem procedere debuerant.

Secundus est: cum alicui hereseos crimen falso imposuerunt; aut dixerunt eos impediuisse sacrum officium, qui re vera non impedierunt. & hi duo continentur in Clem. 1. de heret. §. verum quia, hoc loco ab auctore relata, quamuis Emyericus vnū hic tantum casum contineri dicat.

Tertius est: cum illicitis modis pretextu officij pe-

A cunias extorserunt, ut in Clem. nolentes. §. Et tam ipsorum, de hare. ex quo loco auctor hic ponit duos casus, vnū de illicita extorsione pecuniarum, alterum de confiscandis ecclesiarum bonis ob delictum clericorum. & ita re vera erunt quatuor casus, duo in Clem. 1. et alij duo in Clem. 2. & vobis in memini. Campagnus apud Zauchinum, c. 3. 1. in principio, et Caiet. in summa verbo, excommunicatio. casu. seu c. 2. in his ergo casibus inquisitores non se absoluunt mutuo.

Rursus et ab illis casibus non se possunt absoluere, quorum absolutio non est suis superioribus concessa, quod indicant non obscure illa rescripti verba relata in q. 23. proxime precedenti in fine dum dicitur: In casibus, in quibus dictis Prioribus (vt dicitur) est ab Apostolica sede concessum. Ergo a contrario sensu aliud est in casibus non concessis: quod est verum, & diligenter obseruandum.

B obseruandum tamen est, qd ab hoc, vt inquisitor subiaceat predictis & pene ex omissione procedendi contra quos procedere debuerat, requiritur non solum, vt illa omisso sit contra iustitiam, sed etiam contra conscientiam, & scientiam ipsius inquisitoris; Papa enim noluit predicta pena plesti inquisitores omittentes procedere, ex ignoratia, sed eos, qui cum intelligerent, ac scirent esse procedendum, odio, gratia, amore, pretio vel prece, contra iustitiam, & conscientiam propria omiserunt procedere vbi fuerat procedendum, aut contra processerunt, cum non debuissent. ita colligitur non obscure ex textu in dicta Clem. 1. §. verum, de heret. & docet nominatim Caietan. in summa verbo, excommunicatio. casu, seu c. 2. quod etiam videtur posse colligi ex B. Antonino, par. 3. tit. 24. c. 7.

C seruit procedere vbi fuerat procedendum, aut contra processerunt, cum non debuissent. ita colligitur non obscure ex textu in dicta Clem. 1. §. verum, de heret. & docet nominatim Caietan. in summa verbo, excommunicatio. casu, seu c. 2. quod etiam videtur posse colligi ex B. Antonino, par. 3. tit. 24. c. 7.

CONTRA QVOS POTEST procedere Inquisitor.

QVÆSTIO. XXV.

D An Inquisitor, vel quisquā alius procedere possit contra Papam deprehensum in harefi.

Vicesima quinta questio est: Vtrum inquisitor, vel quis possit procedere contra Papam deprehensum in haretica prauitate.

Respondemus, qd Inquisitor non: quia deleg. eius est, & consequenter inferior, inferior autē in superiorem non habet potestatem, vt 22. dist. Inferior, & ff. ad Trebel. l. ille a quo.

E Quis autē sit illius iudex, vel generale Conciliū, vel Cardinalium consistorium, nihil ad praesens negotium: sed de hoc vide Archidiaconum in cap. In fidei. de heret. lib. 6. in principio.

COMMENT. LXXIII.

Grauis est difficultas, qua hoc loco proponitur: Et ad ea, que nec huius est loci, nec temporis nec nostre breuitatis.

Qui tenent summam Pontificem (postquam ritus & legi-